

Tuần
11,12,13,14,15,16
Tiết
11,12,13,14,15,16

Ngày soạn: 21/11/2025
Lớp dạy 10/9

Chuyên đề 2. BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA Ở VIỆT NAM

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Kiến thức

- **Giải thích** được khái niệm di sản văn hóa
- Nêu được ý nghĩa của di sản văn hóa; tài sản vô giá của cộng đồng, dân tộc, nhân loại được kế thừa từ các thế hệ trước cho các thế hệ mai sau
- **Chỉ ra được** một số cách phân loại, xếp hạng di sản văn hóa
- Phân tích được mục đích và ý nghĩa của việc phân loại, xếp hạng di sản văn hóa
- **Giải thích** được khái niệm bảo tồn di sản văn hóa
- Phân tích được mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa: bảo tồn phải đặt trong bối cảnh phát triển bền vững để bảo tồn không trở thành gánh nặng và rào cản của phát triển
- **Phân tích** được cơ sở khoa học của công tác bảo tồn di sản văn hóa trong quá trình phát triển bền vững của đất nước
- Nêu được các giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa: tuyên truyền giáo dục ý thức bảo tồn di sản, đầu tư cơ sở vật chất, tăng cường biện pháp bảo vệ di sản,...
- **Giải thích** được vai trò của hệ thống chính trị, doanh nghiệp, cộng đồng dân cư và của mỗi cá nhân trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa
- Trình bày được trách nhiệm của nhà nước, tổ chức xã hội, nhà trường, cộng đồng, công dân trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản thông qua ví dụ cụ thể
- Có ý thức trách nhiệm và sẵn sàng đóng góp và vận động người khác cùng tham gia vào việc bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa ở địa phương và đất nước
- **Xác định** được vị trí phân bố các di sản văn hóa phi vật thể tiêu biểu trên bản đồ
- Giới thiệu được nét cơ bản về một trong số những di sản văn hóa phi vật thể tiêu biểu

2. Năng lực

- *Năng lực chung*: Tự học, giải quyết vấn đề, sử dụng ngôn ngữ, sáng tạo.
- *Năng lực chuyên biệt*:
 - + Năng lực tìm hiểu lịch sử thông qua việc khai thác thông tin, tư liệu, sơ đồ, tranh ảnh, bảng thống kê, lược đồ,... để chỉ ra được các cách phân loại, xếp hạng di sản văn hóa; trình bày và giải thích được vai trò, trách nhiệm của các tổ chức và cá nhân trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa; xác định được vị trí phân bố các di sản văn hóa tiêu biểu ở Việt Nam trên lược đồ và giới thiệu được nét cơ bản về một số di sản văn hóa tiêu biểu ở Việt Nam.
 - + Năng lực nhận thức và tư duy lịch sử thông qua việc giải thích được khái niệm “di sản văn hóa”, “bảo tồn di sản văn hóa”; phân tích được mục đích và ý nghĩa của việc phân loại và xếp hạng di sản văn hóa, cơ sở khoa học của công tác bảo tồn di sản văn hóa, mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa.
 - + Năng lực tự chủ và tự học thông qua việc sưu tầm và sử dụng tư liệu để tìm hiểu về di sản văn hóa tiêu biểu ở Việt Nam.
 - + Năng lực giao tiếp và hợp tác thông qua việc trao đổi hoạt động nhóm, thảo luận, tổ chức trò chơi để giải quyết các nhiệm vụ học tập về di sản văn hóa.

+ Năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo thông qua việc vận dụng các thao tác của tư duy để khám phá chiếm lĩnh kiến thức mới; Cũng biết sử dụng các phương pháp học tập tích cực để giải quyết nhiệm vụ học tập.

3. Phẩm chất

- **Yêu nước:** thông qua tìm hiểu về di sản văn hóa, học sinh tự hào về quê hương và đất nước Việt Nam.
- Trân trọng, cảm phục sự nỗ lực và cố gắng không ngừng của con người trong việc sáng tạo, lưu giữ, truyền bá các di sản văn hóa.
- **Chăm chỉ, trách nhiệm:** HS có ý thức trách nhiệm và sẵn sàng đóng góp, vận động người khác tham gia vào việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản ở đại phương và đất nước.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Chuẩn bị của giáo viên:

- Tư liệu lịch sử:

- + Các tư liệu, hình ảnh về di sản văn hóa.
- + Một số đoạn video, đoạn phim tư liệu về di sản văn hóa, đặc biệt là các di sản văn hóa ở địa phương.
- Phiếu học tập cho học sinh.
- Giáo án (kế hoạch dạy học): dựa vào nội dung của Chương trình môn học SGK để chuẩn bị theo định hướng phát triển năng lực và phẩm chất của HS.
- Thiết bị dạy học tối thiểu theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo; một số tranh ảnh, hiện vật lịch sử, một số tư liệu lịch sử tiêu biểu gắn với nội dung bài học do GV sưu tầm và hướng dẫn HS sưu tầm thêm các tư liệu.
- Tập bản đồ và tư liệu Lịch sử 10.
- Máy tính, máy chiếu (nếu có).

2. Chuẩn bị của học sinh

- Tranh ảnh, tư liệu sưu tầm liên quan đến bài học và dụng cụ học tập theo yêu cầu và sự hướng dẫn của GV.

III. TIẾN TRÌNH DẠY - HỌC

*** Ôn định tổ chức lớp**

HOẠT ĐỘNG 1. MỞ ĐẦU BÀI HỌC

a. Mục tiêu:

- Mục tiêu của phần này là khơi gợi sự chú ý của HS, tạo không khí vui vẻ, hứng thú với nội dung văn hóa.

b. Nội dung: Sử dụng phiếu học tập để tạo tình huống học tập theo mẫu sau:

Know?	Want?	Learn?	How?
Em đã biết gì về di sản văn hóa?	Em muốn biết gì thêm về di sản văn hóa?	Em đã học được những gì về di sản văn hóa?	Em sẽ vận dụng khái niệm di sản văn hóa như thế nào?

c. Sản phẩm:

Mỗi HS có thể trình bày sản phẩm với các mức độ khác nhau, GV lựa chọn 01 sản phẩm nào đó của HS để làm tình huống kết nối vào bài mới.

d. Cách thức thực hiện

Bước 1: Giáo viên sử dụng phương pháp hợp tác, kỹ thuật chia sẻ nhóm đôi.

Bước 2: Các nhóm nghiên cứu SGK, tài liệu kết hợp vốn hiểu biết của mình trao đổi nhóm, viết ra giấy, nhóm trưởng tập hợp sản phẩm để trình bày.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

Bước 4: Kết luận, nhận định

HOẠT ĐỘNG 2. HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

MỤC I. DI SẢN VĂN HÓA

TIẾT 1

1-2. Khái niệm và ý nghĩa của di sản văn hóa

a. Mục tiêu: Trình bày được khái niệm và ý nghĩa di sản văn hóa.

- Góp phần hình thành năng lực tìm hiểu lịch sử, năng lực nhận thức và tư duy lịch sử cho học sinh.

b. Nội dung:

- Khái niệm và ý nghĩa của di sản văn hóa.

c. Sản phẩm:

** Khái niệm di sản văn hóa:*

- Là hệ thống các giá trị vật chất và tinh thần do một cộng đồng người sáng tạo và tích lũy được lưu truyền từ thế hệ trước cho thế hệ sau

** Ý nghĩa của di sản văn hóa:*

- Là tài sản vô giá của cộng đồng, dân tộc và tạo nên giá trị cốt lõi của cộng đồng và dân tộc
- Góp phần tạo ra sinh kế cho cá nhân và cộng đồng, là nguồn lực để phát triển kinh tế- xã hội
- Góp phần thúc đẩy hòa bình và tinh thần đoàn kết giữa các quốc gia
- Đóng góp thiết thực vào quá trình bảo vệ môi trường

d. Cách thức tổ chức thực hiện

Các bước	HD của GV	HD của HS
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Cặp đôi Giáo viên giao nhiệm vụ cho học sinh: khai thác kênh chữ, kênh hình 2.1,2.2 và sơ đồ 2.1 suy nghĩ và thảo luận cặp đôi theo yêu cầu sau: 1. Thế nào là di sản văn hóa? 2. Nêu ý nghĩa của di sản văn hóa và lấy ví dụ để chứng minh cho từng ý nghĩa đó? - Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các HS để có thể gợi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	HS tiếp nhận nhiệm vụ - HS hoạt động cá nhân sau đó trao đổi đàm thoại ở các cặp đôi để tìm hiểu. - Học sinh suy nghĩ, trao đổi thực hiện theo yêu cầu.
Thực hiện nhiệm vụ	Các nhóm nghiên cứu SGK, tài liệu kết hợp vốn hiểu biết của mình trao đổi nhóm, viết ra giấy, nhóm trưởng tập hợp sản phẩm để trình bày	HS đọc bài SGK
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc
Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức.	Lắng nghe, ghi nhớ

+Ví dụ mở rộng:

1. Là tài sản vô giá của cộng đồng, dân tộc và tạo nên giá trị cốt lõi của cộng đồng và dân tộc: Cố đô Huế- của cộng đồng người Việt (người Kinh). Đờn ca tài tử Nam Bộ là tinh hoa của nghệ thuật

dân tộc, gắn bó với đời sống của người dân Nam Bộ, là hơi thở, là tiếng lòng, là sức sống mãnh liệt của những người trọng nghĩa kinh tài, đậm tính nhân văn của vùng sâu nước giàu hoa trái và trí dũng miền Nam....

2. Góp phần tạo ra sinh kế cho cá nhân và cộng đồng, là nguồn lực để phát triển kinh tế- xã hội: Cố đô Huế- của cộng đồng người Việt, Khu thánh địa Mỹ Sơn, quần thể di tích lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh,...- trở thành điểm du lịch nổi tiếng thu hút đông đảo khách tham quan- du lịch, nhờ vậy đã giải quyết công ăn việc làm cho 1 số lượng lớn lao động, là nguồn lực để phát triển kinh tế- xã hội.
3. Góp phần thúc đẩy hòa bình và tinh thần đoàn kết giữa các quốc gia: Vịnh Hạ Long- Cố đô Huế- Thánh địa Mỹ Sơn..., không chỉ người Việt Nam biết, mà cư dân nhiều quốc gia trên thế giới đều biết. Du khách VN, du khách TG đến thăm quan, chính sự gặp gỡ tạo nên sự giao lưu thấu hiểu từ đó góp phần thúc đẩy hòa bình và tinh thần đoàn kết giữa các quốc gia.
4. Đóng góp thiết thực vào quá trình bảo vệ môi trường: Song song với việc truyền bá và bảo tồn, vấn đề bảo vệ môi trường đc đặt ra bức thiết. VD: Vịnh Hạ Long nếu không đảm bảo các tiêu chí của UNESCO thì sẽ bị loại khỏi danh sách công nhận.

TIẾT 2

3. Phân loại di sản văn hóa

a. Mục tiêu:

- HS rèn luyện kỹ năng sưu tầm và sử dụng tài liệu lịch sử để tìm hiểu về các loại di sản văn hóa và mục đích, ý nghĩa của việc phân loại di sản văn hóa.
- Góp phần hình thành năng lực tìm hiểu lịch sử, năng lực nhận thức và tư duy lịch sử cho học sinh.

b. Nội dung: PHT SỐ 1

Tiêu chí phân loại	Phân loại	Ví dụ
Khả năng thỏa mãn nhu cầu của con người		
Hình thái biểu hiện của di sản		

c. Sản phẩm:

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 1

Tiêu chí phân loại	Phân loại	Ví dụ
Khả năng thỏa mãn nhu cầu của con người	<i>Di sản văn hóa vật chất:</i> những di sản văn hóa thỏa mãn nhu cầu về vật chất (ăn, mặc, ở, đi lại,...) của con người.	Món ăn, ngôi nhà, công cụ lao động,...
	<i>Di sản văn hóa tinh thần:</i> là các loại di sản văn hóa thỏa mãn nhu cầu tinh thần của con người	Văn chương, nghệ thuật, tri thức,...
Hình thái biểu hiện của di sản	<i>Di sản văn hóa vật thể:</i> là những sản phẩm vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học.	Các di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia,...
	<i>Di sản văn hóa phi vật thể:</i> là sản phẩm tinh thần gắn với cộng đồng, hoặc cá nhân, có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học,...	Tín ngưỡng, làn điệu dân ca, điệu múa, trò chơi dân gian, nghề truyền thống,...

- **Mục đích:** giúp nhận diện di sản, hiểu được tính đa dạng, phong phú của di sản, ...làm cơ sở cho việc quản lí, bảo vệ, khai thác tốt hơn giá trị của di sản.

- **Ý nghĩa:** là căn cứ để đề ra chính sách, biện pháp phù hợp, có thái độ, ứng xử đúng đắn với từng loại hình di sản,...tăng cường quản lí nhà nước, nâng cao trách nhiệm của cộng đồng và cá nhân bảo vệ, bảo tồn và phát huy giá trị của di sản vì sự phát triển bền vững.

d. Cách thức tổ chức thực hiện

Các bước	HD của GV	HD của HS
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Nhóm Giáo viên giao nhiệm vụ cho 04 nhóm học sinh: khai thác kênh chữ, kênh hình trong sgk tr19-20, suy nghĩ và thảo luận nhóm theo yêu cầu của PHT số 4 sau: Di sản văn hóa gồm những loại hình nào (Bằng cách hoàn thiện bảng nội dung kiến thức)? Phân tích mục đích, ý nghĩa của việc phân loại di sản văn hóa?	HS tiếp nhận nhiệm vụ
Thực hiện nhiệm vụ	- Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các HS dễ có thể gọi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	- HS hoạt động thảo luận theo nhóm. - Học sinh suy nghĩ, thực hiện theo yêu cầu.
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc
Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức.	Lắng nghe, ghi nhớ
Mở rộng	Sử dụng hình ảnh về di sản văn hóa vật thể và phi vật thể để phân tích, mở rộng cho học sinh.	Hs suy nghĩ trả lời.

4. Xếp hạng di sản văn hóa

a. Mục tiêu:

- HS rèn luyện kỹ năng sưu tầm và sử dụng tài liệu lịch sử để phân tích được mục đích và ý nghĩa của việc phân loại, xếp hạng di sản văn hoá.
- Góp phần hình thành năng lực tìm hiểu lịch sử, năng lực nhận thức và tư duy lịch sử cho học sinh.

b. Nội dung: PHT SỐ 2

Nội dung	Di tích cấp tỉnh	Di tích quốc gia	Di tích quốc gia đặc biệt	Ví dụ
Căn cứ xếp hạng				
Cơ quan xếp hạng				

- Mục đích và ý nghĩa của việc xếp loại di sản văn hóa.

c. Sản phẩm

- * **Mục đích:** nhằm xác lập cơ sở pháp lý để bảo vệ di tích, xác định trách nhiệm của từng cấp trong việc bảo vệ và phát huy giá trị của di tích lịch sử, tạo điều kiện cho tổ chức và cá nhân tham gia vào công tác bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.
- * **Ý nghĩa:** góp phần phát huy giá trị của di tích và thúc đẩy sự phát triển kinh tế- xã hội của địa phương và cả nước.

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 2

- *Cụ thể ví dụ về từng loại di tích theo bảng xếp loại*

Nội dung	Di tích cấp tỉnh	Di tích quốc gia	Di tích quốc gia đặc biệt
Căn cứ xếp hạng	Là di tích có giá trị tiêu biểu của đại phương	Là di tích có giá trị tiêu biểu của quốc gia	Là di tích có giá trị đặc biệt tiêu biểu của quốc gia
Ví dụ	Chùa Độ Xá- Hà Nam, Đền Trúc- Ngũ động Thi Sơn, Chùa Tiên Ông...	Đền Hùng, Cổ Loa, Cố đô Hoa Lư, Bãi cọc Bạch Đằng, chùa Đọi Sơn, Từ đường Nguyễn Khuyến (Hà Nam)...	Vịnh Hạ Long, Khu trung tâm Hoàng thành Thăng Long, Đô thị cổ Hội An, thánh địa Mỹ Sơn...
Cơ quan xếp hạng	Chủ tịch UBND tỉnh/thành phố	Bộ trưởng Bộ văn hoá, Thể thao và Du lịch	Thủ tướng Chính phủ.

d. Cách thức thực hiện

Các bước	HD của GV	HD của HS
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Cặp đôi Giáo viên giao nhiệm vụ cho học sinh: khai thác kênh chữ, suy nghĩ và thảo luận cặp đôi theo yêu cầu của PHT số 2 sau: Di sản văn hóa gồm những loại hình nào (Bằng cách hoàn thiện bảng nội dung kiến thức)? Phân tích mục đích, ý nghĩa của việc xếp hạng di tích lịch sử- văn hóa? - Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các HS để có thể gợi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	HS tiếp nhận nhiệm vụ - HS hoạt động cặp đôi và thảo luận - Học sinh suy nghĩ, thực hiện theo yêu cầu.
Thực hiện nhiệm vụ	Học sinh nghiên cứu SGK, tài liệu kết hợp vốn hiểu biết của mình để giải quyết vấn đề nêu ra.	HS đọc bài SGK
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc
Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức.	Lắng nghe, ghi nhớ

 Di tích Tây Sơn Thượng Đạo Di tích cấp tỉnh	Lễ cầu mưa của Yang Pơtao Apui (Vua Lửa) huyện Phú Thiện Di tích quốc gia 	 Cồng chiêng Tây Nguyên Di tích quốc gia đặc biệt
--	--	---

TIẾT 3.

II. BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ VĂN HÓA DI SẢN

1. Mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa.

a. Mục tiêu:

- + Giải thích được khái niệm bảo tồn di sản văn hoá
- + Phân tích được mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá: bảo tồn phải đặt trong bối cảnh phát triển bền vững để bảo tồn không trở thành gánh nặng và rào cản của phát triển.
- Góp phần hình thành năng lực tìm hiểu lịch sử, năng lực nhận thức và tư duy lịch sử cho học sinh.

b. Nội dung:

- Khái niệm bảo tồn di sản văn hóa.
- Mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa

c. Sản phẩm

a. <u>Khái niệm bảo tồn di sản văn hóa:</u> Bảo tồn là bảo vệ, giữ gìn sự tồn tại và những giá trị của di sản theo dạng thức vốn có của nó.
b. <u>Mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa</u> - Bảo tồn và phát huy có mối quan hệ biện chứng, thống nhất gắn bó chặt chẽ với nhau và đều nhằm mục đích chung là lưu truyền và phát triển những giá trị của di sản văn hoá. + Bảo tồn được coi là cơ sở, nền tảng để phát huy giá trị của di sản. + Phát huy giá trị di sản trong đời sống thực tiễn góp phần tạo ra nguồn lực vật chất và tinh thần... để bảo tồn di sản tốt hơn. - Giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản, để bảo tồn không trở thành gánh nặng và rào cản của sự phát triển.

d. Cách thức thực hiện

Nội dung a. Khái niệm bảo tồn di sản văn hóa:

Các bước	HD của GV	HD của HS
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Cặp đôi + Giao nhiệm vụ: Gv kể câu chuyện du khách muốn xem tín ngưỡng cúng ma của người Mông, và người ta đã mời thầy cúng đến để diễn lại cho họ xem. Thầy cúng hỏi nhà mày có người chết à. Người mời bảo không. Thầy cúng bảo nhà mày có người chết đâu mà tao cúng. Em có suy nghĩ như thế nào về câu trả lời của thầy cúng. (GV gợi ý câu trả lời của thầy có hợp lý? Tại sao?)	HS tiếp nhận nhiệm vụ

Thực hiện nhiệm vụ	- Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các các HS để có thể gợi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	- HS hoạt động thảo luận. - HS nêu quan điểm.
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc
Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức. GV nhận định, giải thích: Câu trả lời của thầy cúng hoàn toàn hợp lý. Bởi Thầy cúng trực tiếp làm lễ cúng mà khi nhà phải có người chết, tục cúng ma khi đó mới được thể hiện các nghi lễ. Đó là nguyên tắc của tín ngưỡng. Nếu trái thì mất thiêng, có tội với quỷ thần. Nếu du khách muốn tìm hiểu về lễ cúng ma thì có thể đi gặp thầy cúng hỏi, ghi chép chứ không phải là mời thầy cúng ra cúng trực tiếp như vậy. Việc thầy cúng từ chối thực hiện nghi lễ cúng ma cho du khách xem là đảm bảo giữ đúng nguyên tắc của tín ngưỡng. => Lễ cúng ma được bảo tồn. - GV: Qua câu chuyện cô kể+ theo dõi SGK phần a.1.II trang 27+ kết hợp đoạn tư liệu sau em hiểu thế nào là bảo tồn di sản văn hóa?	Lắng nghe, ghi nhớ
Mở rộng	“ Theo UNESCO, “ Bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể” là các biện pháp có mục tiêu đảm bảo khả năng tồn tại của di sản văn hóa phi vật thể, bao gồm việc nhận diện, tư liệu hóa, nghiên cứu, bảo tồn, bảo vệ phát huy, củng cố, chuyển giao, đặc biệt là thông qua hình thức giáo dục chính thức hoặc phi chính thức cũng như việc phục hồi các phương diện khác nhau của loại hình di sản này” (Mục 3, Điều 2, Công ước về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể, UNESCO, 2003)	
Ví dụ mở rộng:	- GV mở rộng lấy thêm ví dụ về bảo tồn: + Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa thường được các tộc họ có người đi lính Hoàng Sa xưa (như họ Võ, họ Phạm...) tổ chức vào dịp "cúng việc lễ" của họ và do cộng đồng tổ chức tại đình làng vào ngày 15, 16 tháng 3 Âm lịch. Tương truyền, mỗi người lính trong đội Hoàng Sa khi đi làm nhiệm vụ phải chuẩn bị cho mình một đôi chiếu, 7 nẹp tre và 7 sợi dây mây để nếu không may xảy số bỏ mạng trên biển thì sẽ dùng để bó xác và thả xuống biển. Từ thực tiễn mất mát hy sinh của nhiều lớp người đi làm nhiệm vụ tại 2 quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa, ở đây đã hình thành một nghi lễ mang đậm tính nhân văn của người dân Lý Sơn - cúng thế cho người sống để cầu mong người đi được bình an trở về quê hương, bản quán. Vì vậy, có thể khẳng định nguồn gốc sâu xa của “lễ khao lề thế lính Hoàng Sa” ngày nay là nghi lễ “cúng thế lính” xưa của nhân dân làng An Vĩnh và các tộc họ trên đảo Lý Sơn để cầu bình an cho người lính Hoàng Sa trước khi đội lên đường làm nhiệm	

vụ. Theo quan niệm của nhân dân, đội Hoàng Sa khi làm nhiệm vụ trên biển luôn gặp nhiều rủi ro, thường chỉ có đi mà không có về, nên trong buổi tế người ta làm những hình người bằng giấy hoặc bằng bột gạo và dán giấy ngũ sắc, làm thuyền bằng thân cây chuối, đặt hình nộm lên để làm giả những đội binh thuyền Hoàng Sa đem tế tại đình, tế xong đem thả ra biển, với mong muốn đội thuyền kia sẽ chịu mọi rủi ro thay cho những người lính của đội Hoàng Sa, đồng thời tạo niềm tin và ý chí cho người lính làm hoàn thành nhiệm vụ theo lệnh vua. *Về sau, khi đội Hoàng Sa không còn nữa, các tộc họ có người đi lính Hoàng Sa đã tự tổ chức tế lễ theo nghi thức xưa tại nhà thờ tộc họ của mình để tưởng nhớ và trở thành một phong tục đẹp, một dấu ấn văn hóa tâm linh trong đời sống của các thế hệ người Lý Sơn.*

. Trong những năm gần đây, lễ khao lề thế lính Hoàng Sa được địa phương tổ chức khá long trọng, với sự tham gia đông đảo của nhân dân trên đảo Lý Sơn và nhiều địa phương khác trong tỉnh Quảng Ngãi, tạo nên một nghi lễ mang đậm nét nhân văn. Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa được tổ chức kết hợp với các sinh hoạt văn hóa như: Hội hoa đăng, hát bội, múa lân, lễ rước và lễ hội đua thuyền tứ linh truyền thống.

Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa góp phần phản ánh về lịch sử bảo vệ chủ quyền lãnh thổ của Việt Nam trên vùng Biển Đông, đặc biệt là chủ quyền đối với hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa của các binh thuyền đội Hoàng Sa - Trường Sa cùng thủy quân Hoàng Sa - Trường Sa. Nghi lễ tại đình làng An Vĩnh và các tộc họ trên đảo Lý Sơn góp phần khơi dậy lòng yêu nước, còn bảo tồn các giá trị văn hóa của cha ông, giúp cố kết cộng đồng, giáo dục truyền thống cho các thế hệ con cháu Lý Sơn, Quảng Ngãi nói riêng và Việt Nam nói chung. Lễ vật và nghi thức cúng tế thể hiện sắc thái văn hóa riêng của cư dân Lý Sơn. Đây là nghi lễ gắn liền với lịch sử ra đời và hoạt động của đội Hoàng Sa, gắn liền với lịch sử chủ quyền lãnh thổ trên vùng biển Đông của nước ta. Với ý nghĩa và tầm quan trọng đó của di sản văn hóa này, tháng 4/2013, Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã quyết định đưa Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia, loại hình Tập quán xã hội và tín ngưỡng.

Dương Anh (Theo Hồ sơ di sản, tư liệu Cục Di sản văn hóa)

+ **VD 2:** Ca trù là một loại hình nghệ thuật có từ lâu đời, độc đáo và có ý nghĩa đặc biệt trong kho tàng âm nhạc Việt Nam, gắn liền với lễ hội, phong tục, tín ngưỡng, văn chương, âm nhạc, tư tưởng, triết lý sống của người Việt. Kết quả điều tra, nghiên cứu của Bộ Văn tin (do Viện Âm nhạc thực hiện) năm 2005, theo chương trình lập hồ sơ khoa học di sản văn hóa phi vật thể nhằm chuẩn bị trình Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp

	quốc (UNESCO) đăng ký vào Danh sách di sản văn hóa phi vật thể đại diện của Nhân loại cho thấy Ca trù hiện có ở 17 tỉnh, thành phố trên cả nước. Đóng góp của Ca trù vào văn hóa Việt Nam thật lớn. Từ Ca trù, một thể thơ hết sức độc đáo ra đời và trở nên có vị trí sáng giá trong dòng văn hoặc chữ Nôm của dân tộc. Đó là thể thơ hát nói, được ưa chuộng qua nhiều thế kỷ. Về mặt âm nhạc, có hai loại nhạc khí là đàn Đáy và Phách, trải qua quá trình sử dụng lâu dài đã trở thành những nhạc khí đặc trưng của Ca trù, góp phần đưa Ca trù trở nên một thể loại thanh nhạc kinh điển của Việt Nam. Nhưng Năm 2009: Hát Ca trù của Việt Nam đã được UNESCO ghi danh vào danh sách Di sản văn hóa phi vật thể cần được bảo vệ khẩn cấp. Qua nhiều năm việc bảo tồn di sản văn hóa phi vật thể ở nhiều địa phương đã có kết quả bước đầu. (Thông tin từ trong “<i>Đặc khảo Ca trù Việt Nam</i>”, Viện Âm nhạc (Nhạc Viện Hà Nội), NXB Văn hóa dân tộc, Hà Nội, 2006) VD3: GV tiếp tục cung cấp video Bảo tồn di tích lịch sử cần nhanh và đúng cách (https://www.youtube.com/watch?v=pmQirb96SaQ) (từ 00:03:44 đến 00:04:37), yêu cầu HS theo dõi và trả lời câu hỏi sau: <i>Điều cốt lõi trong hoạt động bảo tồn di sản văn hóa là gì?</i> + HS trả lời cá nhân + Dự kiến SPHS: phải giữ nguyên trạng. + GV nx, nhấn mạnh: Từ ví dụ 3: GV nhấn mạnh điều cốt lõi trong hoạt động bảo tồn di sản là phải đảm bảo tính nguyên trạng, phải giữ cho được “ yếu tố gốc cấu thành di tích” hay phải đảm bảo tính xác thực, toàn vẹn, giá trị nổi bật của di sản trên các cơ sở cứ liệu và phương pháp khoa học. ? GV đặt câu hỏi: Bảo tồn di sản văn hóa là cần phải có kinh phí? Vậy liệu việc bảo tồn di sản văn hóa có kìm hãm sự phát triển kinh tế hay không? => Chuyển sang mục b.
--	--

Nội dung b. Mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa

Các bước	HD của GV	HD của HS
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Cá nhân, Cặp đôi + Giao nhiệm vụ: GV cung cấp cho học sinh một đoạn tư liệu Là một tỉnh ven biển miền Nam Trung Bộ, Quảng Nam có nhiều lợi thế để phát huy du lịch gắn liền với việc khai thác giá trị văn hóa của phố cổ Hội An, di sản Mỹ Sơn, nghệ thuật bài chòi. Theo báo cáo của ngành du lịch, “năm 2018, tổng lượt khách tham quan, lưu trú du lịch đạt 6,5 triệu lượt, tăng 21,5 %; trong đó khách quốc tế đạt 3,8 triệu lượt, tăng 36,58% so với cùng kỳ năm 2017. Doanh thu từ tham quan, lưu trú du lịch năm 2018 đạt 4.700 tỷ đồng, tăng 21,76% so với cùng kỳ năm 2017.”	HS tiếp nhận nhiệm vụ + Dự kiến SPHS: doanh thu từ ngành du lịch, điểm đến là các di sản văn hóa.

	Thừa Thiên Huế trong những năm qua đã phát huy có hiệu quả lợi thế của hệ thống DSVH, coi đây là một nguồn lực quan trọng nhất để thúc đẩy sự phát triển kinh tế, xã hội của địa phương. Theo thống kê, “Số lượng khách du lịch đến Thừa Thiên Huế năm 2018 đạt hơn 4,3 triệu lượt, tăng 14% so với cùng kỳ. Doanh thu từ du lịch ước đạt 4.473 tỷ đồng, tăng 27,1% so với cùng kỳ, doanh thu xã hội từ du lịch ước đạt 11,3 ngàn tỷ đồng. Festival Huế 2018 thu hút gần 1,2 triệu lượt khách đến tham quan, giới thiệu một loạt các chương trình văn hóa, nghệ thuật có khả năng xây dựng thành các sản phẩm du lịch hấp dẫn”. Còn với Hà Nội “Tổng số khách du lịch đến Hà Nội đạt khoảng 26,04 triệu lượt khách (tăng 9,3% so với năm 2017), trong đó khách du lịch quốc tế ước đạt 5,74 triệu lượt khách (tăng 16%). Tổng thu từ khách du lịch ước đạt trên 75 nghìn tỷ đồng, tăng 11,7% so với năm 2017. Lượng khách du lịch đến Văn Miếu - Quốc Tử Giám, Khu di tích Hoàng thành Thăng Long, Khu di tích danh thắng Hương Sơn... đều tăng trưởng cao hơn so với cùng kỳ năm trước. Quảng Ninh cũng là địa phương có sự hiện diện của nhiều DSVH. Theo thống kê từ Sở Du lịch Quảng Ninh, “tổng lượng khách du lịch đến với Quảng Ninh năm 2018 ước đạt 12,2 triệu lượt khách, tăng 102% so với kế hoạch, tăng 24% so với cùng kỳ; trong đó khách quốc tế đạt 5,2 triệu lượt, đạt 105% so với kế hoạch, tăng 22,1% so với năm 2017; tổng thu từ khách du lịch đạt 23,6 nghìn tỷ đồng, tăng 28,1% so với cùng kỳ, chiếm 9% tổng thu ngân sách nội địa của tỉnh” Qua khảo sát, tìm hiểu các địa phương có DSVH được UNESCO vinh danh, các loại hình nghệ thuật truyền thống mang những giá trị đặc sắc đã tạo cơ sở nền tảng quan trọng để phát triển ngành du lịch, dịch vụ, thu hút du khách trong, ngoài nước, đóng góp nguồn thu lớn vào ngân sách quốc gia. Tác giả: Nguyễn Huy Phòng Nguồn: Tạp chí VHNT số 417, tháng 3-2019 (http://vanhoanghethuat.vn/phat-huy-nguon-luc-di-san-van-hoa-trong-boi-can-phat-trien-kinh-te-xa-hoi.htm) + GV : Theo em đoạn tư liệu trên nói đến nội dung gì? - Kết luận, nhận định: GV: Tư liệu trên phản ánh giá trị kinh tế mà các di sản văn hóa mang lại. +GV: Vậy nếu như chúng ta không bảo tồn, để tình trạng di tích lịch sử văn hóa xuống cấp thì liệu có thu hút được khách du lịch để mang lại những giá trị kinh tế như trên không? * <i>Giao nhiệm vụ 2: Qua việc phân tích ở trên, kết hợp theo dõi phần b.1.II / 28 em hãy phân tích mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa? Lấy ví dụ minh họa?</i>	HS trả lời.
Thực hiện nhiệm vụ	- Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các các HS để có thể gợi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	- HS hoạt động thảo luận.

		- HS nêu quan điểm.
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc
Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức. GV lấy ví dụ và phân tích những nội dung liên quan đến thực tiễn địa phương.	Lắng nghe, ghi nhớ

TIẾT 4

2. Cơ sở khoa học, giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa

2a. Cơ sở khoa học của công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa

a. Mục tiêu:

+ Nêu được cơ sở khoa học của việc bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa.

b. Nội dung:

- Nêu được những căn cứ cho thấy sự cần thiết của việc bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa.

c. Sản phẩm:

Giá trị của di sản văn hoá	Giá trị lịch sử, văn hoá, khoa học, giáo dục, thẩm mỹ, kinh tế,....
Văn bản pháp quy của nhà nước	Văn bản pháp qui của Nhà nước, Các công ước quốc tế liên quan, Hệ thống lí thuyết chuyên ngành, Luật Di sản văn hóa
Thực trạng di sản văn hóa	Tình trạng của di sản, các điều kiện tự nhiên, xã hội tác động đến di sản, các biện pháp bảo tồn, phát huy giá trị di sản đang áp dụng.

d. Cách thức thực hiện

Các bước	HD của GV	HD của HS
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Cặp đôi. Giáo viên giao nhiệm vụ cho các nhóm học sinh: khai thác kênh chữ, kênh hình trong sgk tr22-23, suy nghĩ và thảo luận nhóm theo yêu cầu sau: <i>Đọc thông tin, tư liệu và quan sát Hình 2.6, hãy phân tích cơ sở khoa học của công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa.</i>	HS tiếp nhận nhiệm vụ
Thực hiện nhiệm vụ	- Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các các HS để có thể gợi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	- HS hoạt động thảo luận theo nhóm. - Học sinh suy nghĩ, thực hiện theo yêu cầu.
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc

Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức.	Lắng nghe, ghi nhớ
-------------------------	--	--------------------

2b. Giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản

- Mục tiêu:

- + Nêu được các giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá: tuyên truyền giáo dục ý thức bảo tồn di sản, đầu tư cơ sở vật chất, tăng cường biện pháp bảo vệ di sản,...
- + Phân tích được cơ sở khoa học của công tác bảo tồn di sản văn hoá trong quá trình phát triển bền vững của đất nước.

b. Nội dung: **PHIẾU HỌC TẬP SỐ 3 về các giải pháp**

Tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo tồn di sản	
Đổi mới cơ chế, chính sách bảo tồn giá trị di sản văn hóa	
Tăng cường biện pháp bảo vệ di sản	

c. Sản phẩm

Tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo tồn di sản	- Nâng cao nhận thức của tập thể và cá nhân về giá trị của di sản. - Giáo dục ý thức, nâng cao tinh thần trách nhiệm của cá nhân và cộng đồng về việc bảo vệ di sản.
Đổi mới cơ chế, chính sách bảo tồn giá trị di sản văn hóa	- Đầu tư cho việc nghiên cứu, khảo sát về di sản,... - Đầu tư cơ sở vật chất, nguồn vốn để bảo tồn di sản; sử dụng có hiệu quả, tiết kiệm nguồn đầu tư đó,... - Đầu tư cho nhiệm vụ nâng cao chất lượng nguồn nhân lực để quản lí di sản.
Tăng cường biện pháp bảo vệ di sản	- Tăng cường năng lực tổ chức, quản lý nhà nước đối với di sản. - Xã hội hoá công tác bảo vệ, thông qua phát huy vai trò của cộng đồng địa phương - Giải quyết hài hòa giữa bảo tồn và phát triển KT - Xử lý vi phạm trong bảo vệ, khai thác di sản.

d. Cách thức thực hiện

Các bước	HD của GV	HD của HS
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Cặp đôi Giáo viên giao nhiệm vụ cho các nhóm học sinh: khai thác kênh chữ, kênh hình trong sgk tr23-24, suy nghĩ và thảo luận nhóm theo yêu cầu của PHT số 3.	HS tiếp nhận nhiệm vụ
Thực hiện nhiệm vụ	- Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các HS để có thể gợi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	- HS hoạt động thảo luận theo cặp đôi. - Học sinh suy nghĩ, thực hiện theo yêu cầu.
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc
Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức.	Lắng nghe, ghi nhớ

Mở rộng	Yêu cầu hs lấy ví dụ và phân tích ví dụ.	Hs suy nghĩ trả lời.
---------	--	----------------------

TIẾT 5, 6

3. Vai trò, trách nhiệm của các bên liên quan đối với công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa

a. Mục tiêu:

- + Trình bày được trách nhiệm của Nhà nước, tổ chức xã hội, nhà trường, cộng đồng, công dân trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản thông qua ví dụ cụ thể.
- + Giải thích được vai trò của hệ thống chính trị, doanh nghiệp, cộng đồng dân cư và của mỗi cá nhân trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá.
- + Góp phần hình thành năng lực tìm hiểu lịch sử, năng lực nhận thức và tư duy lịch sử cho học sinh.

b. Nội dung: PHIẾU HỌC TẬP SỐ 4,5 về các nội dung

*** Vai trò**

Hệ thống chính trị	
Doanh nghiệp	
Cộng đồng, Dân cư	
Công dân	

*** Trách nhiệm:**

Nhà nước	
Tổ chức xã hội	
Nhà trường	
Cộng đồng	
Công dân	

c. Sản phẩm PHIẾU HỌC TẬP SỐ 4-5

*** Vai trò**

Hệ thống chính trị	Tạo ra khuôn khổ pháp lí và cơ chế chính sách cho Công tác bảo tồn, phát huy giá trị của di sản văn hoá. Quản lí các di sản văn hoá.
Doanh nghiệp	Cung cấp nguồn vốn và nhân lực
Cộng đồng, Dân cư	Là chủ thể của di sản, đóng vai trò then chốt trong bảo tồn và phát huy giá trị di sản.
Công dân	Trực tiếp tham gia bảo vệ, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá

*** Trách nhiệm:**

Nhà nước	Ban hành các văn bản pháp quy về di sản văn hoá. Tổ chức, quản lí di sản văn hoá. Bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của chủ sở hữu di sản văn hoá. Đầu tư cho Công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá.
Tổ chức xã hội	Thực hiện quản lí di sản văn hoá theo phân cấp. Cung cấp nguồn lực để bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá.

Nhà trường	Đào tạo, nâng cao nhận thức của người học về giá trị di sản văn hoá. Phát huy giá trị di sản văn hoá thông qua các hoạt động giáo dục. Tham gia nghiên cứu để nhận diện rõ hơn các giá trị của di sản; đề xuất giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản.
Cộng đồng	Trực tiếp tham gia bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá. Khai thác, sử dụng di sản văn hoá hợp lý vì mục tiêu phát triển bền vững. Giao lưu, quảng bá các giá trị của di sản văn hoá.
Công dân	Chấp hành luật pháp, chính sách, quy định về bảo tồn và phát huy giá trị của di sản văn học. Trực tiếp tham gia bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá. Sẵn sàng đóng góp và vận động người khác cùng tham gia bảo tồn, phát huy giá trị của di sản

d. Cách thức thực hiện

Các bước	HD của GV	HD của HS										
Chuyển giao nhiệm vụ học tập	* Phương thức: Nhóm Giáo viên giao nhiệm vụ cho các nhóm học sinh: khai thác kênh chữ, kênh hình trong sgk tr24-25, suy nghĩ và thảo luận nhóm theo yêu cầu của PHT số 4,5	HS tiếp nhận nhiệm vụ										
Thực hiện nhiệm vụ	- Trong quá trình HS làm việc, GV chú ý đến các các HS để có thể gợi ý hoặc trợ giúp HS khi các em gặp khó khăn.	- HS hoạt động thảo luận theo nhóm. - Học sinh suy nghĩ, thực hiện theo yêu cầu.										
Báo cáo kết quả	GV gọi HS trình bày nội dung thảo luận	HS khác theo dõi bài đọc										
Đánh giá kết quả	Gv nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức.	Lắng nghe, ghi nhớ										
Tiêu chí đánh giá hoạt động nhóm	- Tổng hợp, nhận xét, đánh giá sản phẩm của 3 nhóm theo thang đo dạng số như sau: Hãy chỉ ra mức độ mà học sinh tham gia vào buổi thảo luận chung của lớp bằng cách khoanh tròn vào những con số tương ứng. Trong đó: 5 - nhiều nhất, 4 - trên trung bình, 3 - trung bình, 2 - dưới trung bình, 1 - không tham gia. 1. Học sinh tham gia thảo luận ở mức độ nào? <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td></tr></table> 2. Những ý kiến đưa ra liên quan đến chủ đề thảo luận ở mức độ nào? <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td></tr></table> - GV tổng hợp từng nhóm, nhóm nào có kết quả tốt hơn sẽ được cộng 1 điểm		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5								
1	2	3	4	5								
Mở rộng, liên hệ	- GV đặt câu hỏi để HS liên hệ đến trách nhiệm của các tổ chức xã hội, cộng đồng, cá nhân ở địa phương em sinh sống trong vấn đề bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa ở địa phương mình? Bản thân em cần làm gì để có thể đóng góp vai trò của mình trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa ở Việt Nam nói chung và địa phương nói riêng? + Giới thiệu, quảng bá đến mọi người, vận động người thân bạn bè đi tham quan, Không vứt rác khi tham quan các di tích, Tình gia tình nguyện quét dọn, Làm hướng dẫn viên du lịch, Lập trang Fanpage, tuyên truyền...											

